

Motion

1976/77:121

av herr Persson i Karlstad m. fl.
om ändrad reglering av vattenavrinningen ur Vänern

Nuvarande bestämmelser för reglering av Vänern tillkom i samband med att vattenfallsstyrelsen den 25 mars 1925 ansökte om tillstånd att verkställa reglering av vattenavrinningen ur Vänern m. m. Avsikten var att energiproduktionen i Götaälvsverken (kraftstationerna vid Vargön, Trollhättan och Lilla Edet) skulle utnyttjas på bästa möjliga sätt under samkörning med andra kraftverk för att utjämna vattenkraftstillgången inom stora delar av Sverige. Energitillgången skulle även kunna ökas och fördelas effektivt mellan Götaälvsverken.

Västerbygdens vattendomstol meddelade den 19 juni 1937 dom i målet. Domen är uppställd i en allmän del och en speciell del. Den allmänna delen, som behandlar frågor vilka angår företaget i dess helhet eller är av mera allmän betydelse, har utgivits i bokform under titeln "Västerbygdens dom den 19 juni 1937 i mål angående Vänerns reglering", Stockholm 1937. Denna del, som är av principiellt intresse när det gäller frågor om Vänerns reglering, skall betraktas som huvuddom i fråga om regleringen av vattenföringen från Vänern.

Enligt bestämmelserna och gällande vattendom får vattenytan i Vänern varken över- eller understiga vissa vattennivåer. Vänerns officiella vattenstånd beräknas av SMHI som medeltal vid de båda peglarna 108-243 Sjötorp och 108-1299 Sunnanå. Vattenföringen från Vänern beräknas vid pegeln 108-1954 vid Vargöns kraftverk. Det har i praktiken visat sig svårt att hålla de fastställda regleringsgränserna. Dämningsgränsen har sålunda överskridits vid ett par tillfällen, och sänkingsgränsen har underskridits vissa tidsperioder. Särskilt under de senaste årens nederbördsfattiga säsonger har tillrinningen varit svag, vilket medfört lågt vattenstånd under längre tidsperioder.

Trots att intressenterna i Göta älv nedströms Lilla Edet vidtagit en rad åtgärder (bl. a. avlysning av den allmänna farleden vid Nordre älvs damm fr. o. m. den 1 november 1976 fram till den 30 april 1977) återstår fortfarande många olösta problem. Speciellt vid lågt vattenstånd i Vänern uppstår en rad svårigheter. Det kan nämnas att vattenståndet i Vänern under månaderna november och december 1976 legat 43 cm under den nivå som anges i sjökortet och i det närmaste tangerat den i vattendomen lägsta tillåtna vattennivån.

Detta låga vattenstånd innebär självfallet att godstrafiken på Vänern drabbas, eftersom trafikerande fartyg får gå med åtskilligt mindre last än som beräknats bl. a. i samband med fördjupningen av Trollhätte kanal. Staten och

kommunerna inom Vänerland har i samband med nämnda fördjupning investerat inte mindre än i runt tal en kvarts miljard kronor (kanalfördjupningen och därtill hörande följdinvesteringar i hamnar/båtleder m. m.).

Statsmakterna räknade med att det efter fördjupningen av kanalen skulle vara möjligt att trafikera Vänern med ett ökat frakitonnage. Djupgåendet beräknades kunna uppgå till 5,30 m men har under sistlidna höst tidvis legat under 4,50 m.

Utöver det förhållandet att fartygstrafiken störs hyser vi motionärer stark oro för att Vänern i framtiden icke blir den rekreationskälla som det funnits skäl att tro. I samband med att riksdagen behandlade den fysiska riksplaneringen uttalades i enlighet med regeringens förslag att Vänern skulle klassificeras som ett område med riksintresse för rekreation och fiske.

Ett alltför lågt vattenstånd kan innebära att fiskens reproduktionslokaler skadas. Problem uppstår för både yrkes- och fritidsfiskarna. Båtsporten och fritidsfisket liksom yrkesfisket drabbas genom att farlederna vid låga vattenstånd blir alltför grunda, vilket begränsar framkomligheten. Landskapsbilden kan i vissa fall också förfulas. Vänern och dess stränder är en mycket värdefull miljö som i allt högre grad nyttjas för friluftsliv och rekreation. Väners betydelse i detta sammanhang har ökat under senare år.

Berörda intressenter inom Vänerregionen, bl. a. kommuner och berörda länsstyrelser, känner djup oro inför den framtid som Vänern går till mötes. De senaste årens onormalt låga vattentillflöde har självfallet ökat denna oro. Sammanfattningsvis kan sägas att Väners låga vattenstånd skapar en mängd problem för både sjöfarten och fritidsintressena. Om vi även i framtiden skall kunna klassificera Vänern som ett unikt område från rekreationssynpunkt måste åtgärder vidtas redan nu.

En utredning och översyn av regleringsförhållandena bör vidtas. De av regeringen särskilt tillkallade bör ges i uppdrag att så snabbt som möjligt föreslå åtgärder som syftar till en förbättring av vattensituationen i Vänerområdet.

Vi motionärer är medvetna om att det erfordras tekniska, juridiska och ekonomiska bedömningar för att uppnå ett gott och tillfredsställande resultat. Det finns många, i vissa fall motstridande intressen i denna mycket viktiga fråga. Vi tror emellertid att samtliga berörda intressenter känner sitt ansvar och positivt medverkar till att rädda Vänern från en framtida besvärlig situation.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs
att riksdagen hos regeringen anhåller att en utredning tillsätts
angående förutsättningarna för ändrad reglering av vattenavrinningen ur Vänern.

Stockholm den 13 januari 1977

MAGNUS PERSSON (s)

i Karlstad

PAUL JANSSON (s)

ELVY NILSSON (s)

i Sunne

GUNNAR OLSSON (s)

i Edane

HOLGER MOSSBERG (s)

ARNE BLOMKVIST (s)

SUNE JOHANSSON (s)

i Arvika

RUNE JOHANSSON (s)

i Åmål